

Příloha 1 – Chudoba a nerovnosti – pracovní list

- 1) Pokus se vlastními slovy definovat chudobu a definici napiš, můžeš se nechat inspirovat následujícím citátem:

Chudoba znamená vyloučení ze standardu života a životních šancí, konzumních aspirací, ze zdravotní péče a vzdělání. Chudoba ničí lidské schopnosti a životní šance a je doprovázena demoralizací beznadějí, apatií a zoufalstvím.¹

- 2) Hranice extrémní chudoby je od roku 2015 Světovou bankou stanovena na příjem 1,90 dolaru na osobu a den, což je částka, se kterou si musí člověk vystačit.²

- Je možné s takovou částkou přežít?
- Jsou v České republice lidé, kteří disponují pouze takovou částkou?
- Které skupiny obyvatel v ČR mohou být chudobou nejvíce ohroženy?

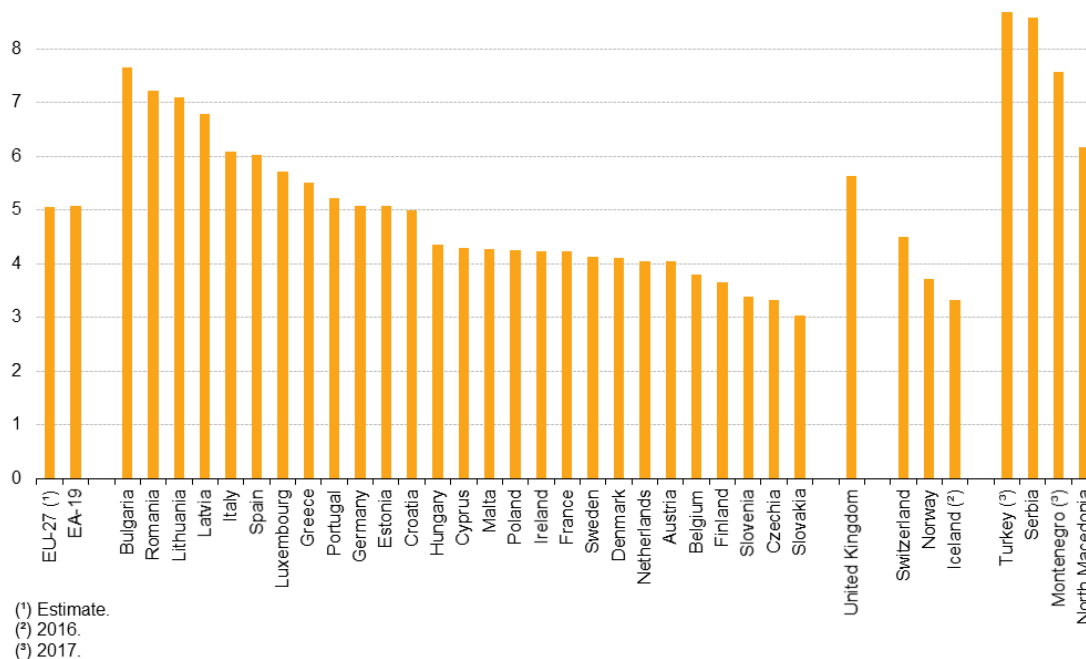
- 3) Dostáváme se k problematice nerovností. Na grafu z produkce Eurostatu si můžeme všimnout nerovností v rozdělení příjmů z roku 2018. Hodnoty grafu představují poměr velikosti disponibilních příjmů mezi 20 % obyvatel s nejvyššími příjmy a 20 % obyvatel s příjmy nejnižšími.³

¹ MAREŠ, Petr. Chudoba, marginalizace, sociální vyloučení. *Sociologický časopis*. Roč. 36 (2000), č. 3, str. 289.

² PIGULA, Topi. Svět na cestě z chudoby. In: *Statistika&My* [online]. 11.8.2020 [cit. 30. 5. 2023]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2020/08/11/svet-na-ceste-z-chudoby>

³ Statistiky příjmové chudoby. In: *eurostat Statistics Explained* [online]. 4.11.2020 [cit. 30.5.2023]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics->

- Jaká bude tvoje interpretace tohoto grafu?
- Jak si vede Česko v porovnání s dalšími evropskými státy?

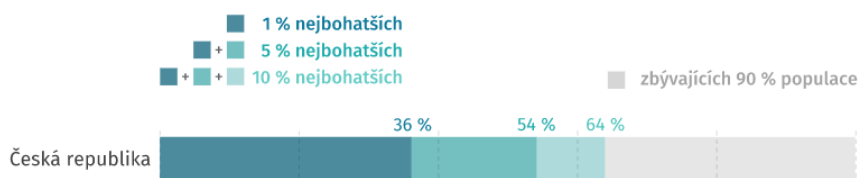
4) Kromě prosté chudoby je důležitá také tzv. příjmová chudoba (lidé pracují a mají stálý příjem, přesto mají problém s uspokojením základních životních potřeb). Hranice příjmové chudoby je určena jako 60 % mediánu disponibilního příjmu domácnosti a zohledňuje také velikost a složení domácnosti (počet dospělých a dětí). Míra ohrožení příjmovou chudobou je poté vyjádřena podílem osob žijících v domácnostech, jejichž příjem je nižší než stanovená hranice. V roce 2022 dosáhl v České republice podíl těchto osob 10,2 %, což je více než 1 mil. obyvatel.⁴

- Je to hodně nebo málo? Jaký je tvůj názor?

[explained/index.php?title=Archive:Income_poverty_statistics/cs&oldid=507713#M.C3.ADra_a_hranice_ohr o.C5.BEen.C3.AD_chudobou](https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-7isum3msez)

⁴ Příjmy a životní podmínky domácností – 2022. In: *Český statistický úřad* [online]. 2.2.2023 [cit. 30.5.2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-7isum3msez>

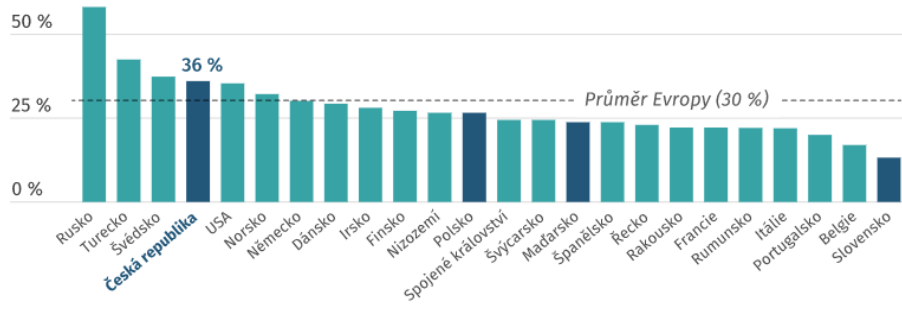
- Co nám říká existence příjmové chudoby o fungování systému a státu?
- 5) Kromě nerovností v oblastech příjmů je samozřejmě druhým klíčovým faktorem majetek. Na dalším grafu níže, můžeme vidět aktuální distribuci vlastnictví majetku v České republice.⁵
- Jak je majetek rozdělen mezi jednotlivé vrstvy?
 - Je toto rozdělení spravedlivé a prospěšné pro společnost?

- 6) Na posledním grafu, na kterém vidíme podíl jednoho procenta nejmajetnějších na celkovém bohatství, můžeme porovnat údaje s dalšími evropskými státy.⁶
- Jak si stojí Česko v porovnání s dalšími evropskými zeměmi?
 - Je zde patrný nějaký rozdíl oproti grafu příjmové nerovnosti?

⁵ KRAVIECOVÁ, Nela, 2021. Studie: Česko je rovnostářské v příjmech, u majetku panuje větší nerovnost než v USA nebo Británii. In: *iROZHLAS* [online]. 29.10.2021 [cit. 30.5.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/dan-z-nemovitosti-bohatsvi-paq-research-majetkova-nerovnost-datova-zurnalistika_2110290500_nkr

⁶ Tamtéž

Příloha 2 – Vzdělávání a jeho význam – pracovní list

- 1) Podle dat ČSÚ byla ve 4. čtvrtletí roku 2022 průměrná hrubá měsíční mzda v ČR celkem 43 412 Kč a medián (střední hodnota) mezd činil 37 463 Kč.⁷
- 2) Na následujícím grafu⁸ si můžeme všimnout průměrné výše mzdy v rámci jednotlivých vzdělanostních skupin. Přestože data pocházejí z roku 2019, lze předpokládat, že poměr výše příjmu mezi jednotlivými skupinami bude podobný.

Data se ovšem týkají pouze zaměstnanců a nejsou v nich zahrnuty OSVČ, tedy skupina čítající více než 2 miliony osob. Medián je střední hodnota, pokud tedy pobírám mzdu, která se rovná mediánu, tak to znamená, že půlka lidí má více a půlka lidí méně. Je tedy důležité vnímat rozdíl mezi mediánem a průměrem, přičemž průměr bývá vyšší.

Hrubá měsíční mzda podle vzdělání

stupeň dosaženého vzdělání (KKOV)		počet zaměstnanců	hrubá měsíční mzda	
			medián	meziroční změna
		tis. osob	Kč/měs	%
Základní a nedokončené	A-C	209,1	23 595	108,1
Střední bez maturity	D,E,H,J	1 087,8	27 034	105,4
Střední s maturitou	K-M	1 075,1	31 245	106,1
Vyšší odborné a bakalářské	N,P,R	148,1	35 557	108,3
Vysokoškolské	T,V	463,8	46 601	108,3
Neuvedeno		85,4	24 368	99,4
CELKEM - mzdová sféra ČR		3 069,3	30 142	106,0

- Jak ovlivňuje dosažené vzdělání průměrnou výši příjmu?
- Které skupiny jsou na tom nejlépe a které naopak nejhůře?

⁷ Průměrné mzdy – 4. čtvrtletí 2022. In: *Český statistický úřad* [online]. 6.3.2023 [cit. 31.5.2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2022>

⁸ Informační systém o průměrném výděлку. Rok 2019 – Mzdová sféra. In: *ISPV* [online]. 24. 3. 2021 [cit. 31.5.2023]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/1203935/ISPV_194_MZS.pdf/44d88b1c-217d-bd81-3af5-978d3bb9ad4b

3) Přečti si následující text, který pochází ze studie *Nerovnosti ve vzdělávání jako zdroj neefektivity*.⁹ Po přečtení každého odstavce si zapiš jedno klíčové slovo nebo slovní spojení, které vystihuje problém, o kterém se v daném odstavci hovoří.

1. Vzdělávání je v Česku často nástrojem reprodukce nerovností mezi generacemi. Vysoké příjmy a majetek rodičů, jejich společenské kontakty a lidský kapitál výrazně zvyšují pravděpodobnost, že jejich dítě dosáhne vysokoškolského vzdělání. A toto vzdělání výrazně zvyšuje šanci, že dobrého příjmu, majetku a sociálních kontaktů dosáhne i samo dítě. V českém vzdělávacím systému se tak dědí nerovnosti. A to nejen ty ekonomické. Mimo jiné i kvůli brzkému rozdělování vzdělávacích drah a kvality škol se mezigeneračně přenáší i sociální kapitál (kolik užitečných kontaktů v důležitých oborech mám) a lidský kapitál (znalost jazyků, ICT).

2. V Česku jsou školní výsledky dětí silněji podmíněny sociálním původem než například v Polsku nebo Estonsku – postkomunistických zemích, kde se zlepšují celkové vzdělávací výsledky PISA (Programme for International Student Assessment). České děti ze sociálně slabších rodin dosahují o zhruba 50 až 70 bodů PISA horších výsledků v matematice a čtenářské gramotnosti. Nejde ale o výhodný trade-off. České děti s dobrým zázemím svým vrstevníkům z Polska a Estonska sotva konkurují.

3. V počtu žáků s nízkou gramotností jsme na tom hůře než některé postkomunistické státy (Polsko, Estonsko, Slovinsko) a situace se dlouhodobě nemění. Každý pátý žák základní školy v Česku má problémy porozumět psanému textu a špatně se orientuje v matematice.

4. Ve Finsku, Estonsku či v Polsku dosahuje většina škol standardních a srovnatelných výsledků, školy se méně liší z hlediska sociálního složení a výsledky škol závisí méně na

⁹ PAQ research, think-tank IDEA. *Mají děti v Česku stejné šance ve vzdělávání?* Hlavní zjištění studie *Nerovnosti ve vzdělávání jako zdroj neefektivity*, 2020, str. 2-3

sociálním původu dětí. V Česku a Slovensku existují různé vzdělávací světy – rozdíly mezi školami jsou zásadní, vzniká skupina úspěšných a podprůměrných škol. Závislost průměrných výsledků na tom, jaké děti do škol chodí, je vysoká.

5. Prostředí „zbytkových“ škol, kam chodí děti z chudšího prostředí, není podnětné ani pro jinak nadané žáky. Žáci ze sociálně slabších škol mají až o 10 % menší pravděpodobnost, že budou uvažovat o studiu na univerzitě než děti z průměrných základních škol. A to i když dosahují stejných úrovní matematické a čtenářské gramotnosti a pocházejí z jinak srovnatelných rodin. Oproti žákům víceletých gymnázií jsou aspirace sníženy o 20 až 25 %.

6. Předčasné odchody ze základních a středních škol, propadání a absence v regionech závisí silně na rozšíření exekucí a bytové nouze v rodinách, které je destabilizují, vedou ke změnám škol, vyššímu stresu a horšímu prostředí výchovy. Exekvovanost rodičů v obcích s rozšířenou působností vysvětluje 46 % vzdělávací neúspěšnosti v obcích s rozšířenou působností. Nejde přitom jen o problém těžce sociálně vyloučených rodin – v některých regionech je v exekuci přes 30 % rodičů a devět tříd ZŠ nedokončuje přes 10 % dětí.

7. Nedokončování středních škol nejvíce postihuje regiony Karlovarského a Ústeckého kraje a stále zde roste. Středoškolské vzdělání zde nedokončí šestina mladých lidí a toto číslo v čase stoupá.

8. Nekvalitní a nestabilní bydlení přímo souvisí s problémy dětí ve škole. Děti z chudého prostředí mají dvakrát až třikrát větší šanci, že budou mít problémy ve škole, pokud se hodně stěhují či bydlí na ubytovnách nebo v azylových domech. A to i při očištění vlivu dalších faktorů (vzdělání a pracovní status rodičů apod.).

9. Začlenění znevýhodněných dětí do základního školství stejně jako v zahraničí souvisí s předškolní výchovou. Děti z lokalit ohrožených sociálním vyloučením mají více než

dvakrát vyšší šanci, že se začlení do standardní základní školy, pokud chodí alespoň dva roky do školky. A to i pokud pochází z jinak stejně (ne)vzdělaných rodin a lokalit.

10. Česko stále segreguje romské děti – v některých obcích cíleně, v jiných ignorováním tohoto problému a tichou shodou místních aktérů. V Česku existuje 80 segregovaných škol s převahou romských dětí. Zhruba třetina z problémových obcí dle výzkumů aktivně segreguje děti například určováním spádových oblastí. Další polovina segregaci nebrání. Existují ale i obce, které školství úspěšně desegregovaly.

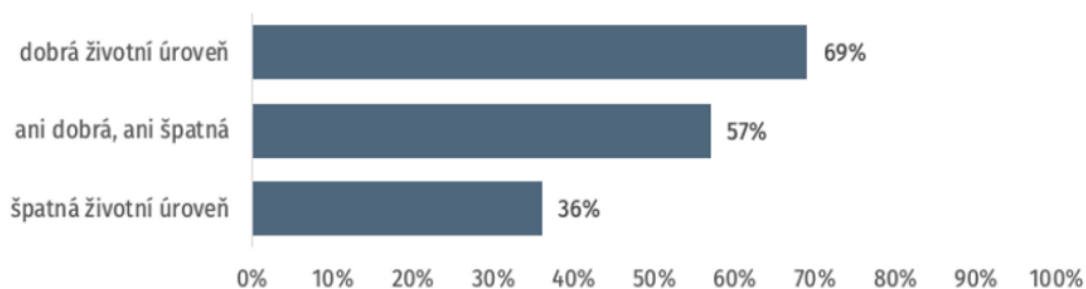
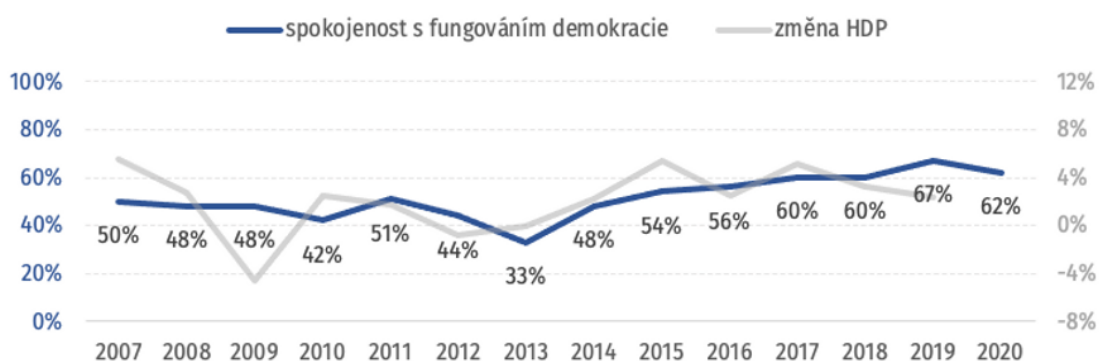
4) V čem spočívá ta zmíněná neefektivita?

5) Pracuj ve dvojici. Vyberte si z pojmenovaných problémů jeden konkrétní a zkuste navrhnout řešení, které by mohlo dané problémy odstranit nebo alespoň mít výrazný vliv na jejich nápravu.

6) Svůj návrh prezentuj ostatním.

Příloha 3 – Populismus v ČR – pracovní list

1) V následujících dvou grafech vidíme data o spokojenosti s fungováním demokracie v ČR. První nám na modré křivce ukazuje vývoj procenta lidí, kteří deklarují, že jsou spokojeni a šedivá křivka nám na stejném grafu zobrazuje vývoj HDP opět v procentech. Druhý graf odhaluje podíl občanů spokojených s fungováním demokracie, dle jejich životní úrovně.¹⁰ Prohlédni si je a odpověz na otázky níže.

- Jak souvisí vývoj spokojenosti s demokracií a vývoj HDP?
- Jaké různé faktory budou hrát v hodnocení demokracie roli?
- Jak se hodnocení demokracie liší v jednotlivých sociálních skupinách?

¹⁰ PROKOP, Daniel. Na čem nejvíce závisí, zda důvěřujeme demokracii? Na kvalitě života. In: *PAQ Resesarch* [online]. 22.7.2021. Aktualizace 25.7.2021 [cit. 2.6.2023]. Dostupné z: https://www.paqresearch.cz/post/duvera_v_demokracii

- Která témata budou pravděpodobně chtít nespokojení lidé od politiků slyšet a jaká hesla by je mohla oslovovat?
- Jaký typ politických subjektů budou pravděpodobně preferovat nespokojení lidé?

2) Definice populismu – sociologická encyklopedie

Populismus (z lat. *populus* = lid) – součást politické kultury, dovedné využívání prvků lidovosti v utváření image vlády, politické strany, respektive jedince usilujícího o politickou popularitu. Součástí populistické strategie je navrhování i prosazování populárních politických opatření (např. v oblasti sociální politiky, zajišťování veřejné bezpečnosti, boje proti korupci apod.), ale i sociální demagogie spojená s prvky aktivní sociální politiky.¹¹

3) Populismus podle Jan-Wenera Müllera

„Specifická moralistická představa politiky neboli způsob vnímání politického světa, který staví morálně čistý a plně sjednocený lid proti elitám, které jsou zkorumpované nebo nějakým jiným způsobem morálně podřadnější.“¹²

4) Charakteristika populismu dle Daniela Prokopa

Pro moderní populismus je typické vytváření distance mezi „běžným lidem“ a elitami, které mu vnucují svoje zájmy a konají proti němu. Populismus je dobré vnímat jako určitou komunikační strategii, která se snaží proměnit veškerá témata v součást kulturní války a sjednotit masu lidí k boji proti společnému nepříteli.¹³

¹¹ LINHART, Jiří. Populismus. In: *Sociologická encyklopedie* [online]. 11.12.2017 [cit. 2.6.2023]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Populismus>

¹² MÜLLER, Jan-Werner. *Co je to populismus?*, 2017, str. 32

¹³ PROKOP, Daniel. *Slepé skvrny. O chudobě, vzdělání, populismu a dalších výzvách české společnosti*, 2020, str. 137

Noví populisté přicházejí se třemi výraznými narativy. Prvním je návrat k silné a stabilní národní ekonomice, druhým je narativ místa a komunity, na které elity zapomněli a třetím je vytváření nové kulturní identity a třídního uvědomění. Strategií populistů je spojování nespokojených částí veřejnosti v tzv. běžný lid a vymezování se vůči společnému nepříteli, jak vnitřnímu, tak vnějšímu.¹⁴

- Pokus se vlastními slovy stručně charakterizovat populismus.

5) Pracujte ve dvojicích. Identifikujte prvky populismu a populistické komunikační strategie (na základě výše uvedených informací) v programech a charakteristikách českých politických uskupení, převzatých přímo z jejich oficiálních internetových stránek, nijak neupravených, pouze lehce zkrácených. Označte v textu klíčová slova nebo pasáže, které poté budete sdílet s ostatními spolužáky.

Program č. 1¹⁵

XY je politické hnutí, které prosazuje zásadní ústavní a legislativní změny směřující k obraně svobody a demokracie v České republice. Za základní princip obrany demokracie považujeme zavedení přímé demokracie a široké zapojení občanů do řízení země. Považujeme za nutné ukončit demo-demokracii, ve které vládou kmotrovské stranické mafie. Falešné hry politických stran na levici a pravici přivedly naši republiku do bludného kruhu hlubokých dluhů, vysokých daní a krizí. Musíme prosadit změny, které vrátí občanům důvěru v budoucnost. Změny, které vrátí smysl „férovému“ podnikání a poctivé práci. Lidé musí znovu vědět, že za svou práci dostanou důstojnou mzdu a za své daně důstojnou penzi, vzdělání, zdravotní a sociální péči. Stát musí být garantem jejich bezpečí a strážcem práva

¹⁴ PROKOP, Daniel. *Slepé skvrny*. O chudobě, vzdělání, populismu a dalších výzvách české společnosti, 2020, str. 141-143

¹⁵ Program. *SPD: Svoboda a přímá demokracie* [online]. Svoboda a přímá demokracie (SPD), @ 2020. [cit. 2.6.2023]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program-vypis/>

a svobody. Prosazujeme systém sociální solidarity společnosti k potřebným. Především k seniorům, dětem a invalidům.

Podporujeme tradiční hodnoty naší společnosti a považujeme fungující rodinu za její podstatu. Rodina zasluhuje ochranu a podporu. Za základ rodiny považujeme tradiční svazek muže a ženy. Odmítáme propagaci a podporu názorů a chování, které ohrožují fungování rodin a výchovu dětí v rodině. Podporujeme systém rovnováhy občanských svobod a povinností. Občané mají právo na ochranu svého soukromí, identity, osobních informací a dat před preventivním špehováním státu. Občané mají právo sdílet a využívat svobodně informace na internetu, pokud se to nedotýká práv a svobod jiných občanů. Základem naší prosperity je práce široké střední třídy zaměstnanců, malých a středních podnikatelů a firem. Tito lidé jsou oporou státu. Musíme podporovat jejich aktivitu, podnikavost, pracovitost a vzdělanost. Stát jim musí sloužit, protože oni jsou plátcí daní, z kterých žije.

XY je vlastenecké a demokratické hnutí, které povede nekompromisní politický zápas za nezávislost a suverenitu českého státu. Současná podoba evropské integrace je chybným projektem vytvoření evropského superstátu. Projekt je spojen s faktickým oslabením a likvidací národních států a národů Evropy. Žádáme právo občanů rozhodnout v referendu o vystoupení z EU. Projekt stávající evropské integrace také přímo ohrozí svobodu a demokracii v Evropě. Součástí tohoto procesu je řízená islamizace Evropy. Probíhající nelegální imigrace je počáteční fází konfliktu, který v konečném důsledku ohrozí svobodu, demokracii i samotnou existenci České republiky a našeho národa. Nehlásáme nenávist k žádnému národu, rase, kultuře, nebo náboženství. Naše společnost má národní tradice vycházející z kořenů židovské, antické a křesťanské kultury a civilizace. Tyto hodnoty budeme chránit. Jsou základem demokracie, svobody a lidských práv. Probíhající islamizace evropských zemí je s těmito hodnotami neslučitelná.

Důsledně odmítáme multikulturní ideologii, která je nástrojem islamizace. Nahlas říkáme, že není naší povinností otevřít dveře každému, kdo si řekne, že se u nás usadí, ale že pobyt v našem domově je pro cizince privilegiem. Pokud někdo chce u nás pracovat a žít, musí respektovat naše hodnoty a přizpůsobit se. Naši vlast budovali po staletí naši předkové. Buďme skutečnými pány ve své zemi. Buďme dobrými vlastenci. Važme si a respektujme jiné národy, ale žádejme stejný respekt od nich. Podporujeme spolupráci svobodných

evropských států a států Visegrádské čtyřky na zásadě společných zájmů, otevřeného trhu, svobodného obchodu, pohybu a obrany.

Program č. 2¹⁶

Jsme XY. Nelžeme, nekrademe a pracujeme pro vás.

Nechtěli jsme se smířit s tím, že naše děti budou žít v zemi, v jaké jsme žili my. V zemi rozkradené a zkorumpované. Vzbouřili jsme se. A přišli jsme do politiky konečně zavést princip řádného hospodáře a k němu vedeme i všechny, kteří se s námi na správě naší země chtějí podílet a pomáhat nám. Máme za sebou výsledky, kterých nikdo před námi nedosáhl. Hlavně ve výběru daní a v boji proti korupci. A nasloucháme lidem. I to z nás udělalo hlavní politickou sílu v zemi.

Nejsme tradiční politická strana. Máme mnohem víc než program na jedno volební období. Máme totiž vizi, kam chceme Českou republiku posunout a každé volební období chápeme jako další krok, kterým ji naplňujeme. Jde o první politickou vizi této země od doby, kdy Jan Antonín Baťa napsal Budujme stát pro 40 milionů lidí. To bylo v roce 1937. Od té doby nikdo další žádnou vizi této země nedefinoval. Až YX v knížce O čem sním, když náhodou spím. Už ji četlo víc než 300 000 lidí.

Ušli jsme za těch pár let dlouhou cestu. Na jejím začátku stálo rozhodnutí jednoho člověka. V roce 2011 jsme měli nulové zkušenosti s politikou. Ale velice rychle jsme získali obrovskou, nečekanou podporu lidí. Všichni čekali na změnu. Čekali, že teď už se to podaří. Že někdo ten nesnesitelný spletenec korupce, klientelismu a zneužívání státních firem konečně porazí. Spletenec, který přiškrcuje celý národ.

V roce 2013 vypukly předčasné volby. Chtěli jsme v kampani vyjádřit to, co nás všechny štvě. To, co cítila spousta lidí zklamaných tradičními politiky. A přišli jsme na to: “Jsme schopný národ, jen nás řídí nemehla.” A k tomu jsme přidali náš největší cíl: “Aby tu chtěly žít naše děti.”

¹⁶ Jsme hnutí ANO. Nelžeme, nekrademe a pracujeme pro vás. *ANO, bude líp* [online]. ANO, © 2021. [cit. 2.6.2023]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/par-slov-o-ano/>

A vy jste to cítili stejně. Ve volbách jsme získali neuvěřitelných 18,65 procent. Z outsidersera se stala druhá nejsilnější vládní strana. A už tehdy začali kmotři panikařit. Rozjeli očeňující kampaň snad za desítky milionů. My jsme se nedali. YX se v nové vládě stal vicepremiérem a ministrem financí. Vzali jsme si na starost i ministerstvo spravedlnosti, dopravy, obrany, životního prostředí a ministerstvo pro místní rozvoj.

V roce 2016 přišly krajské volby. To už jsme vám nepotřebovali z billboardů říkat, jaké máme ideály. Znali jste je. Tohle už byl čas konkrétní práce. Takže jsme vám prostě řekli, na čem makáme: dálnice, obchvaty, silnice, bezpečnější Česko. Krajské volby jsme vyhráli. Drtivě, s 21,05 procenty, zvítězili jsme v devíti ze třinácti krajů.

Víc než volební výsledky za nás ale promluvila naše práce. Jako první v novodobých dějinách jsme snížili státní dluh, a to dokonce o 70 miliard korun, vybrali jsme o stovky miliard na daních víc, než naši předchůdci a udělali přebytek státního rozpočtu 61,8 miliard – a to je další rekord v dějinách tohoto státu. Kromě našich ministrů se činí i primátoři a starostové v Ostravě, Brně, Příbrami a dalších městech. Na Facebooku pravidelně reportujeme, jak makáme pro lidi v České republice.

Na jaře 2017 ukázaly volební průzkumy, že se ANO v preferencích přehouplo přes 30 procent. Tradiční politické strany, a také mafiánské struktury na ně napojené, spustily v naprosté panice další, ještě masivnější očeňující kampaň, než jakou jsme zažili ve volebním roce 2013. Tehdejší premiér Bohuslav Sobotka naprosto nepochopitelně odvolal YX z funkce ministra financí, ačkoli to byl právě on, který dosáhl do té doby nevídaných výsledků.

V říjnu 2017 přišly parlamentní volby a my vám na billboardech řekli to hlavní. To, co bylo v tu chvíli jediné podstatné: “Nenecháme se zastavit”. Vyhráli jsme ve všech krajích i v hlavním městě. Prostě, všude. Konečný výsledek 29,64 procent znamenal, že jsme zvítězili se skoro trojnásobným náskokem před ostatními stranami. Proto makáme s takovým nasazením. Cítíme vaši důvěru. A nikdy ji nezklameme.

Program č. 3¹⁷

BRÁNÍME NORMÁLNÍ SVĚT

Stát má sloužit lidem, nikoliv se je snažit vychovávat. Politiky si neplatíme, aby vymýšleli nesmyslné vyhlášky a zákony. Právních předpisů má být málo, ale mají být všeobecně respektované. Stát má zaručovat základní (negativní) práva – tedy právo na život, svobodu a vlastnictví. V drtivé většině dalších aktivit náleží státu zdrženlivost.

- Dostaneme peníze z našich daní k dobrým učitelům a ředitelům, které necháme pracovat.
- Zrušíme tzv. plošnou inkluzi.
- Zastavíme ideologickou indoktrinaci dětí ve školách.
- Ochráníme české řidiče. Doprava musí být především rychlá a plynulá.
- Definici manželství jako svazku muže a ženy pevně zakotvíme v Ústavě.
- Podpoříme rodiny. Rodinu tvoří otec, matka a děti.
- Chráníme přírodu pro lidi, nikoliv proti lidem. Aktivisté nebudou rozhodovat o kůrovci ani o občanech žijících na chráněných územích.
- V boji s korupcí budeme tvrdě potírat organizované skupiny rozkrádající miliardy, nikoli vytvářet policejné-udavačsko-digitální stát, ve kterém je vše zakázáno.
- Vždy budeme stát na straně řadových policistů zajišťujících bezpečí na našich ulicích.

BOHATSTVÍ VZNIKÁ Z PRÁCE

Bohatství společnosti vzniká spontánními aktivitami svobodných lidí (a firem), nikoli regulacemi, dotacemi nebo přerozdělováním. Daně mají být nízké a přehledné. Zrušíme zbytečné a nefunkční či vysloveně nebezpečné instituce a úřady. Budeme dlouhodobě, radikálně snižovat výdaje státu.

- Zjednodušíme daňový systém a některé daně úplně zrušíme.

¹⁷ Program – bráníme normální svět. *TRIKOLORA* [online]. TRIKOLORA, © 2019–2023. [cit. 2.6.2023]. Dostupné z: <https://volimtrikoloru.cz/program/>

- Snížíme zdanění práce. Za všech okolností se musí vyplatit pracovat, nikoliv čerpat dávky.
- Zjednodušíme sociální systém. Sociálních dávek má být málo a jejich systém přehledný.
- Stát má sloužit jako poslední záchrana, když selže vše ostatní.
- Zrušíme dotace ze státního rozpočtu pro politické neziskovky.
- Zastavíme dotace velkým korporacím.
- Nebudeme poskytovat zahraničním firmám investiční pobídky.
- Budeme podporovat české firmy doma i v zahraničí.
- Naší prioritou ve výdajích budou starobní důchody. Jsou oceněním lidí, kteří pro tuto republiku pracovali celý život.

ČESKÉ ZÁJMY NA PRVNÍM MÍSTĚ

Demokracie je národní záležitostí. Lidé musí mít možnost demokraticky kontrolovat veřejnou moc. O českých zákonech musí rozhodovat čeští politici, kteří skládají účty českým voličům. Ne nikým nevolení úředníci, aktivisté a lobbisté. Občanské svobody českých občanů jsou dnes v největším ohrožení za posledních 30 let. Náš život se odehrává v České republice, řešme tedy především tuzemské problémy a zájmy, nikoli zájmy někoho jiného (příkladem nám může být Maďarsko a Polsko).

- Podpoříme všechny iniciativy, jež povedou k posílení naší suverenity, respektive k rozvolnění našich vztahů s EU, včetně vystoupení z EU.
- Nepřipustíme předávání dalších pravomocí EU.
- Občan-rodina-obec-stát jsou základní jednotky společnosti. Budeme je hájit.
- Zrušíme desítky úřadů (nejen ombudsmana).
- Budeme hájit svobodu slova ve veřejném prostoru. Zabráníme cenzuře názorů na Facebooku a dalších sociálních sítích.
- Zastavíme politické aktivity, které jsou placeny zahraničními organizacemi a působí v našem „neziskovém“ sektoru.
- Naší měnou zůstane česká koruna.

- Prosadíme, aby hlavním úkolem armády byla ochrana národní svrchovanosti a územní celistvosti.
- 6) Představte prvky a pasáže, které jste identifikovali jako populistické ostatním spolužákům. Svůj výběr zdůvodněte.
- 7) Odpověz na závěrečné otázky:
- V čem se uvedené programy shodují a v čem se naopak liší?
 - Na co kladou jednotlivé programy největší důraz?
 - Jaký typ lidí budou výše předložené programy oslovovat a proč?
 - S jakými problémy se pravděpodobně potýkají lidé, které tyto programy oslovují?

Příloha 4 – Epistemické znetvoření demokracie – pracovní list

1) Přečti si následující dva texty, soustřed' se na obsah.

Článek z webových stránek vlády ČR¹⁸ – kráceno a doplněno

Národní ekonomická rada vlády představila předsedovi vlády a ekonomickým ministryním a ministrům dva materiály, týkající se konsolidace veřejných rozpočtů a energetické krize.

Náměty NERV budou podle dohody s ekonomickými ministry dále rozpracovány a vláda poté bude diskutovat, které z nich využije, realizuje či zařadí do programového prohlášení.

Konsolidace státního rozpočtu, který nyní musí čelit výzvám kvůli enormnímu růstu cen energií, je úkolem pro následující roky. NERV se proto snažil k problematice přistoupit systémově a označil sílu podpory daných návrhů, kterou měly mezi členy NERV.

Mezi návrhy na snížení výdajů státního rozpočtu patří snížení výdajů na důchodový systém, návrat slev na jízdném do stavu k srpnu 2018, zrušení státní podpory stavebního spoření, zvýšení efektivity veřejné správy nebo snížení podpory v nezaměstnanosti. V rámci zvýšení příjmů NERV navrhuje zvýšení zdanění příjmů fyzických osob, revize sazeb spotřební daně, zrušení slevy na nepracující manželku, zvýšení daně z nemovitostí nebo zpoplatnění vysokých škol.

Druhý materiál týkající se energetické krize a průmyslu uvádí set námětů a nových pohledů, jak řešit situaci. Označil také existující řešení, která členové NERV považují za klíčová a doporučují maximální urychlení.

Mezi návrhy v této oblasti NERV prezentuje rychlou realizaci úspornějšího a návratného kurzarbeitsu¹⁹, záchrannou síť pouze pro definované systémově významné firmy nebo zastropování cen energií pro velké podniky.

¹⁸ NERV prezentoval vládě náměty z oblasti rozpočtu a energetické krize. *Vláda České republiky* [online]. Vláda ČR, (c) 2009-2023. 3.11.2022 [cit. 16.6.2023]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/nerv/aktuality/nerv-prezentoval-vlade-namety-z-oblasti-rozpoctu-a-energeticke-krize-200401/#>

¹⁹ Zkrácená pracovní doba – zaměstnancům je zkrácena pracovní doba a ušlý příjem jim nahradí stát

Komise pro spravedlivé důchody – tisková zpráva, kráceno a doplněno²⁰

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová (ČSSD) dnes představila složení komise pro spravedlivé důchody v čele s předsedkyní Danuší Nerudovou, profesorkou Mendelovy univerzity. Komise pro spravedlivé důchody vzniká v souladu s Programovým prohlášením vlády pod záštitou Ministerstva práce a sociálních věcí a stane se základnou pro návrhy na zajištění budoucích příjmů seniorů. Měla by také významně přispět ke kvalitě předkládaných návrhů v oblasti důchodové politiky a bude sdružovat zástupce všech parlamentních politických stran, sociálních partnerů, akademické veřejnosti a dalších relevantních zájmových skupin a proseniorských organizací.

Z práce komise vzešel návrh důchodové reformy, který počítal s rozdělením penze na rovný důchod pro všechny a zásluhovou složku, růstem výše vyplácených důchodů, bonusem 500 Kč za každé vychované dítě a také dřívějším odchodem do penze pro lidi, pracující v náročných profesích, i se změnou financování a úpravou daní.

2) Odpověz na následující otázky

- V textech je popisována činnost určitého typu orgánů, o jaké orgány se jedná?
- Jaké podobné tendence lze v obou textech vysledovat?
- Kdo musí o takovýchto návrzích rozhodovat?
- Je možné, aby navrhovaná opatření politická reprezentace prosazovala bez jakýchkoliv úprav?

20 Ministryně Maláčová představila komisi pro spravedlivé důchody. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. © Ministerstvo práce a sociálních věcí. 1.1.2019 [cit. 16.6.2023]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/ministryne-malacova-predstavila-komisi-pro-spravedlive- duchody>

3) Ústava České republiky²¹ – projdi si vybrané pasáže ze základních ustanovení ústavy.

Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.

Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.

Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo.

Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

Politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.

Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním. Rozhodování většiny dbá ochrany menšin.

4) Odpověz na následující otázky:

- V čem si navzájem odporují formulace, obsažené v ústavě s tendencemi vycházejícími z textů?
- Musí být výsledky demokratických procesů vždycky správné? Kdo to posoudí?
- Jak lze v rámci demokratických procesů napravovat chyby, které mohou během rozhodování vzniknout?

²¹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992, Ústava České republiky.

5) *Epistémé* = pravé vědění/poznání

Doxá = mínění/zdání

- V čem podle tebe spočívá ono *epistemické znetvoření demokracie*?

Příloha 5 – Závěrečná esej – zadání

Na uplynulých hodinách jsme se věnovali problémům současné demokracie.

Vyber si jeden konkrétní problém, který ty osobně vnímáš jako významný a napiš esej (minimální délka dvacet vět), ve které ho rozebereš a zároveň alespoň v hrubých obrysech zkusíš navrhnout nějaké jeho řešení.

Jako téma si zvol některý z problémů, které byly rozebírány na hodinách, případně nějaký problém s těmito tématy úzce související. Pokud si vybereš nějaký související, musíš v rámci eseje souvislost vysvětlit.

Při zpracování eseje vycházej z informací, které byly probírány na hodinách a doplň k nim i další, které považuješ za důležité a určitě nezapomeň přidat i vlastní hodnocení popsaných věcí.